Nhan ban - 15

Nhân Bản

Nhan ban - 15

[BuddhaSasana] [Unicode Fonts]

Phật giáo Việt Nam và hướng đi nhân bản đích thực

Trần Thạc Đức, 1967

Vai trò của đạo Phật trong xã hội loài người

N ếu không có cuộc sống đau thương thì đã không có đạo Phật. Phật giáo xuất hiện vì thế gian và tồn tại cũng vì thế gian. Sứ mệnh của Phật giáo làm nhẹ bớt những nỗi đau thương của mọi loài, và hơn thế nữa, là hướng dẫn con ngươi trong việc kiến tạo một đời sống an lạc căn cứ trên nền tảng Trí tuệ và Từ bi.

Những cảnh sinh, lão, bệnh, tử mà Thái Tử Tất Đạt Đa đã gặp ở bốn cửa thành Ca Tỳ La Vệ là những cảnh khổ tiêu biểu cho cuộc đời khổ đau ở muôn đời và ở muôn xứ. Những cảnh khổ ấy đã là động lực thúc đẩy vị hoàng tử con vua Tịnh Phạn đi tìm chân lý cứu khổ. Ngày nay, khổ đau của nhân loại đã tràn ngập, to rộng gấp mấy mươi lần khổ đau của thời xưa. Ác nghiệp của chúng sinh đã cộng đồng kiến tạo nên ác quả; và trong thế giới hắc ám vì vô minh và dục vọng, đạo Phật càng phải nhận thức sứ mạng quan trọng của mình.

Con người khi sinh ra, đã mang theo những bất mãn và thắc mắc. Những bất mãn và thắc mắc ấy, một khi chưa được thanh toán, vẫn còn là nguyên do của muôn ngàn đau khổ.

Đau khổ về thể chất

Với một xác thân, con người luôn luôn phải đòi hỏi những nhu cầu vật chất. Hầu hết nhân loại đã bất mãn với hoàn cảnh của mình. Ít ai bằng lòng với những điều kiện hiện tại; ước muốn của con người đã là vô cùng thì sự khát khao thỏa mãn của con người cũng là vô tận.

Vấn đề cơm áo tưởng như có thể là vấn đề quan hệ nhất. No và ấm được người ta xem như là điều kiện căn bản của hạnh phúc. Nhưng không, lịch sử nhân loại đã chứng minh rằng con người đã không bao giờ chịu bằng lòng với điều kiện cơm áo.

Ước muốn thì phải được thỏa mãn, nhưng sự thỏa mãn chỉ có trong phút giây rồi tan biến, nhường chỗ cho một ước muốn mới. Vì thế, suốt đời, con người cứ mãi lận đận gian nan.

Trong khi chạy theo các ước muốn, con người có thể phạm vào muôn tội ác. Để thỏa mãn tư dục, con người trở nên gian xảo, dối trá, cam tâm cắt đứt tình thân thuộc, và đành lòng dẫm lên xương máu của đồng loại.

Nhân xấu chỉ gây được quả xấu. Vì thế ngọn lửa dục vọng vị kỷ từ con người phát sinh nay lại trở lại thiêu đốt con người, làm cháy bừng cả tam giới nhiễm ô. Đau khổ càng tăng lên cùng với sự bất mãn của con người. Về phương diện sinh hoạt thể chất, con người đã không tìm ra được hạnh phúc.

Đau khổ về tinh thần

Về phương diện sinh hoạt tinh thần, những thắc mắc sâu xa của trí óc càng làm cho con người khổ đau hơn nữa.

Với một khối óc và một trái tim, con người sinh hoạt khác hẳn các loài vô tình. Bao nhiêu âu lo giận ghét, bao nhiêu thương yêu, say đắm đã gây cho con nhười những cuộc khủng hoảng liên miên về đời sống tình cảm. Thêm vào đó, những câu hỏi về giá trị cuộc sống được đặt ra, cấp bách và khẩn thiết không khác gì vấn đề cơm áo. Nhìn những cảnh tượng thương đau, nhìn những cuộc bể dâu thay đổi của kiếp sống, con người bàng hoàng tự hỏi xem mình là ai, đâu là nguồn gốc của tất cả các hiện tượng, trước mình là những ai và sau mình sẽ có những gì?. Vì sao muôn loài tồn tại, tồn tại để tương tàn tương sát, tồn tại để chứng kiến bao nhiêu nỗi thảm sầu? Tất cả những câu hỏi đó đến trong trí óc chúng ta như những nhọn gió lốc bạo tàn. Con người làm sao có được hạnh phúc trong trạng thái thắc mắc nghi nhờ đó của tâm tưởng?

Bao nhiêu bất mãn và thắc mắc thỉ bấy nhiêu đau khổ. Người ta chỉ có thể có hạnh phúc được khi đã làm thỏa mãn được những thắc mắc lớn lao kia. Thế mà con người đã quan niệm hạnh phúc một cách quá giản dị. Con người tưởng rằng hạnh phúc là kết quả của sự thỏa mãn một ít ước vọng: danh, lợi, tài, sắc...

Ước vọng đã vô cùng thì sự "thỏa mãn hoàn toàn" không bao giờ có thể thực hiện. Tự giam mình trong vô minh đen tối, trí thức con người không bao giờ có thể giải quyết được những thắc mắc lớn lao về cuộc đời. Thế là nhân loại quay cuồng trong lầm lạc đau khổ mà không tìm được lối thoát.

Nhận thức được tình trạng đó, đạo Phật lạc quan và cương quyết chủ trương diệt khổ, đồng thời xây dựng một hạnh phúc chân thật cho mọi loài.

Đạo Phật với sự đối trị khổ đau vật chất

Ngày xưa, Thái tử Tất Đạt Đa cũng vì những thắc mắc lớn lao về cuộc đời và những đau khổ ê chề của nhân loại mà đi xuất gia tìm đạo. Đạo lý của Ngài hẳn nhiên phải là những phương pháp thiết thực và hợp lý để diệt khổ và để giác ngộ.

Trước tiên, giáo lý đạo Phật cho chúng ta thấy rằng dục lạc không phải là hạnh phúc. Dục lạc chỉ là nguồn gốc của đau khổ và chính bản thân của dục lạc cũng là đau khổ nữa. Muốn được hạnh phúc chân chính, không những con người không được chạy theo dục lạc mà còn phải diệt trừ tận gốc những dục lạc trong tâm mình.

Dục vọng bớt xuống, hạnh phúc tăng lên. Muốn diệt trừ dục vọng, trước tiên, con người phải thực hiện phép "tri túc" của Phật. "Tri túc" nghĩa là nhận những điều kiện vật chất mà mình sẵn có vốn là đủ cho mình rồi. Cuộc chạy đua theo dục vọng của mọi người

chỉ gây nên đau khổ, trầy chân, phỏng trán, đứt hơi. "Tri túc" là tự bảo mình đứng dừng lại, đừng nối tiếp cuộc chạy đua điên rồ kia nữa. Nhiều kẻ sẽ bảo rằng pháp "tri túc" sẽ chận đứng mọi tiến bộ về mặt kỹ thuật và sản xuất. Không, mọi ngành hoạt động xã hội vẫn được tiếp tục chạy đều đẻ phụng sự cho xã hội loài người. Tri túc chỉ có nghĩa là đừng hướng mọi hoạt động ấy về mục đích phụng sự dục vọng cá nhân là được.

Một nhà Phật học Á Đông của thế kỷ thứ mười một đã nói "Người biết tri túc thì dù nằm trên đất cũng còn là sung sướng. Người không biết tri túc thì tuy nằm trên ngọc vàng vẫn cảm thấy khổ sở." Vậy tri túc là ngăn cản không cho con người rơi sâu xuống hố diệt vong. Tuy chỉ là một thứ hạnh phúc tiêu cực, nhưng thứ an ổn do tri túc đem lại sẽ là nền tảng cho hạnh phúc chân thực và tuyệt đối.

Đức Đạo sư dạy :"Đời là đau khổ" chĩ cho ta thấy rõ rằng không thể tìm hạnh phúc ỡ vật chất giả ảo. Con người chỉ có thể có hạnh phúc được trong sự tiến hóa, cất mình lên cao để một ngày kia thể nhập với chân lý muôn đời. Trên nền tảng tri túc, con người sẽ thương yêu nhau hơn, sát cánh với nhau hơn trên một đường hướng duy nhất: đó là đường hướng giải thoát hoàn toàn.

Cuộc sống sát cánh để tiến bộ này tương đối đã là một cuộc sống hạnh phúc.

Đạo Phật với sự đối trị đau khổ về tinh thần

Về phương diện trí thức, Phật giáo chủ trương trí óc con người vì vô minh và dục vọng che lấp, đã không thấy được ánh sáng của chân lý bất diệt. Khả năng tri thức cũa con người quá kém cỏi. Những suy luận của tri thức con người chỉ có thể đưa con người đi đến những biên giới siêu hình hư vọng. Con người phải căn cứ vào lời dạy của các bậc giác ngộ để học tập để thực hành, trừ diệt tất cả những vô minh đen tối che lấp tâm trí. Một khi vô minh bị trừ diệt, trí tuệ bát nhã sẽ hiện rõ, và với khí cụ tri thức sáng tỏ vô song này, con người có thể trực nhập được chân lý và phá tan tất cả những nghi ngờ vi tế nhất mà trí phàm phu có thể thấy được. Lúc ấy, bao nhiêu câu hỏi, bao nhiêu thắc mắc sâu xa của chúng ta về cuộc đời, về bản ngã đều được giải đáp, và chỉ trong sự giác ngộ này, chúng ta mới tìm được hạnh phúc.

Vậy con đường hạnh phúc phải là con đường hướng thượng, con đường giải thoát giác ngộ, mà phương tiện cần thiết nhất để nhân loại có thể thương yêu sát cánh nhau mà đi trên con đường ấy lại là phương pháp tri túc và diệt dục của Phật dạy.

Tính cách cần thiết của công việc Hoằng Pháp trong giai đoạn hiện tại

Thế giới ngày nay đang lâm vào một tình trạng báo động: quyền lợi giữa người và người, giữa giai cấp và giai cấp, giữa quốc gia và quốc gia đã là nguyên do của tất cả những kinh khủng tràn lan khắp mọi địa phương.

Người ta rùng mình khi nghĩ đến hố diệt vong đang chờ đón nhân loại. Tiếng gọi thất thanh nhưng rời rạc của một vài tâm hồn nhân loại vang lên đây đó không đủ để cản ngăn sức lôi cuốn của dòng quyền lợi "Bản thân mình, giai cấp mình, quốc gia mình, quyền lợi mình, chủ nghĩa mình" xúi dục con người tiến mãi đến chỗ rình rập nhau,

gầm gừ nhau, xem nhau như là thù ngịch muôn đời.

Hơn bao giờ hết, Phật tử toàn thế giới cần phải bày tỏ rõ ý nguyện tha thiết hòa bình của mình bằng cách thực hiện một đoàn kết to rộng lấy sự sống làm căn bản lấy tri túc là phương châm và lấy giác ngộ làm cứu cánh. Cùng với những tâm hồn nhân loại khác, chúng ta cố tâm xây dựng, không phải những cường quốc hùng mạnh về binh bị, mà là những quốc gia ham chuộng hòa bình, biết sống trong tinh thần tri túc và thương yêu, biết sống đời hướng thượng. Chúng ta tin rằng từ bi sẽ thắng cường bạo và hòa bình sẽ ở lại loài người, nếu chúng ta thực tình mong muốn. Sự truyền bá tư tưởng Phật giáo trong các quốc gia trên thế giới, vì vậy, trở thành một vấn đề cấp bách. Một phần nhân loại đã hầu như hết tin tưởng. Chúng ta phải đem ánh sáng của Phật Đà đến để gây niềm tin tưởng cho họ.

Tổ chức Phật giáo thế giới phải hoạt động mạnh hơn nữa về phương diện hoằng pháp. Sự liên lạc hoằng pháp giữa các quốc gia phải được thiết lập. Đại hội văn hóa Phật giáo thế giới phải xác định lập trường Phật giáo trong tình thế và hoàn cảnh hiện tại. Phải có những kế hoạch tương trợ, giúp đỡ các nước Phật giáo tiến mạnh trên các hoạt động xã hội. Phải chú trọng đến sự tác thành cho những nền Phật giáo quốc gia hiện giờ đang thiếu điều kiện kinh tế và chuyên môn để trưởng thành.

Chúng tôi thắp hương để cầu nguyện.

-- [Hết] --

Chân thành cám ơn Nhóm Chủ Trương Nguyệt san Phật Học, Kentucky, Hoa Kỳ, đã có thiện tâm gửi tặng phiên bản điện tử quyển sách này (Bình Anson, tháng 10-1999)

[Mục lục]

[Thư
Mục chính]
Last
updated: 31-01-2000
Web
master: binh_anson@yahoo.com
binh_anson@hotmail.com

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.